

Sygn. akt *I ACa 492/20*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 grudnia 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu I Wydział Cywilny i Własności Intelektualnej

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Ewa Staniszevska

Sędziowie: Jacek Nowicki

Jerzy Geisler

po rozpoznaniu w dniu 15 grudnia 2020 r. w Poznaniu

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa **A. C.**

przeciwko (...) **Sp. z o.o. w P.**

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 28 listopada 2019 r., sygn. akt XVIII C 103/15

I. zmienia zaskarżony wyrok w pkt 1 tylko w zakresie rozstrzygnięcia o odsetkach w ten sposób, że zasądza ustawowe odsetki za opóźnienie:

a/ od kwoty 10.000 zł od dnia 10 maja 2019 r. do dnia zapłaty;

b/ od kwoty 40.232,47 zł od dnia 16 października 2019 r. do dnia zapłaty;

oddalając powództwo o odsetki w pozostałym zakresie;

II. oddala apelację w pozostałej części;

III. zasądza od pozwanego na rzecz powoda 4.050 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Jacek Nowicki Ewa Staniszevska Jerzy Geisler

UZASADNIENIE

Powód A. C. w pozwie złożonym 24 lutego 2014 roku wniósł o zasądzenie na swoją rzecz od pozwanego (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P. 85.000 zł. w tym: 75.000 zł. tytułem odszkodowania za spadek wartości jego nieruchomości istotnej

dla sprawy oraz 10.000 zł. tytułem odszkodowania związanego z koniecznością poniesienia nakładów akustycznych w budynku mieszkalnym posadowionym na owej nieruchomości i to z ustawowymi odsetkami od 30 kwietnia 2013 roku do dnia zapłaty oraz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pozwany w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie od powoda na swoją rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa.

Wyrokiem częściowym z 16 marca 2017 roku Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powoda 75.432 zł. z ustawowymi odsetkami od 10 kwietnia 2013 roku do dnia zapłaty tytułem odszkodowania za spadek wartości istotnej dla sprawy nieruchomości (k. 918). Wyrok częściowy stał się prawomocny z dniem 7 kwietnia 2017 roku.

Sąd Okręgowy w Poznaniu wyrokiem końcowym z 28 listopada 2019 roku:

1) zasądził od pozwanego na rzecz powoda tytułem odszkodowania w związku z koniecznością rewitalizacji akustycznej budynku mieszkalnego istotnego dla sprawy kwotę: 50.232,47 zł. z ustawowymi odsetkami od 30 kwietnia 2013 roku do dnia zapłaty, z tym że od 1 stycznia 2016 roku z odsetkami ustawowymi za opóźnienie;

2) kosztami niniejszego procesu obciążył stronę pozwaną w całości - pozostawiając ich szczegółowe rozliczenie referendarzowi sądowemu Wydziału XVIII Cywilnego Sądu Okręgowego w Poznaniu.

Sąd Okręgowy ustalił, że L. P. - Ł. powstało w 1913 roku jako pruskie lotnisko wojskowe w Ł. pod P.. Przed I wojną światową, a także w czasie jej trwania, na lotnisku funkcjonowała szkoła pilotów, obserwatorów i mechaników, poza tym naprawiano tam samoloty i składowano sprzęt lotniczy. W latach 1931 - 1938 nastąpiła rozbudowa cywilnej części lotniska, port w Ł. stał się drugim po W. - O. lotniskiem w kraju.

W 1987 roku powstało Przedsiębiorstwo Państwowe (...), które przejęło zarządzanie lotniskiem w Ł..

W 1993 roku przystąpiono do budowy nowego terminalu pasażerskiego, uruchomiono pierwsze połączenie zagraniczne do D..

W 1996 roku rozpoczęto rozbudowę i modernizację terminalu (przeprojektowanie całego obiektu, zmiana funkcjonalności pomieszczeń, połączenie hal przylotów i odlotów) oraz podpisano porozumienia w sprawie utworzenia spółki (...). 11 lipca 1997 roku utworzono spółkę (...), której udziałowcami zostali Przedsiębiorstwo Państwowe (...), Miasto P. oraz Skarb Państwa.

W 2000 roku rozpoczęto prace przy budowie terminalu pasażerskiego, przystąpiono do modernizacji i rozbudowy płyty postojowej samolotów, uruchomiono połączenia do B. i zawarto porozumienia o współpracy z F. A..

W 2001 roku oddano do użytku dwa nowoczesne terminale: pasażerski i cargo oraz nową płytę postojową.

W 2002 roku uruchomiono połączenia do W. i F.. W 2003 roku uruchomiono połączenia do K./B., W., M. i L., a także oddano do użytkowania zmodernizowany terminal GA. W 2004 roku uruchomiono połączenia do B. i M.. W latach 2005 - 2007 uruchomiono kolejne połączenia do L. L., L. S., D., L., S., B.-G., B., D., (...), L. G., E., P.-B., R.-C. i K..

W 2008 roku przystąpiono do rozbudowy terminala pasażerskiego i dostosowano infrastrukturę do obsługi ruchu w strefie S..

28 lutego 2011 roku (...) Dyrektor Ochrony Środowiska w P. wydał decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięcia „Rozbudowa i modernizacja (...)”.

W kwietniu 2011 roku rozpoczęto rozbudowę terminala pasażerskiego, a w czerwcu 2011 roku rozpoczęto rozbudowę płaszczyzn lotniskowych. W lipcu 2012 roku rozpoczęto kontynuację rozbudowy terminala pasażerskiego - początek prac przy budowie nowej sortowni bagażu oraz rozbudowie strefy odlotów.

Rozwój lotniska w kolejnych dziesięcioleciach skutkowałam wzrostem liczby pasażerów obsługiwanych przez port lotniczy. W 2000 roku skorzystało z niego 227.847 pasażerów, przy liczbie 13.225 operacji lotniczych. W 2008 roku natomiast z portu skorzystało już 1.274.679 pasażerów, a operacji lotniczych odnotowano w liczbie 23.609. W 2012 roku z portu skorzystało 1.595.221 pasażerów i odbyło się 25.261 operacji lotniczych.

Lotnisko cywilne P. - Ł. jest własnością pozwanego (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P..

30 stycznia 2012 roku Sejmik Województwa (...) podjął uchwałę nr XVIII/302/12 w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska P. - Ł. w P..

Uchwała utworzyła obszar ograniczonego użytkowania dla lotniska P. - Ł. w P., którego zarządcą jest (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P.. Przedmiotowa uchwała wyznaczyła zewnętrzną granicę obszaru ograniczonego użytkowania na podstawie: (1) izolinii równoważnego poziomu dźwięku A dla pory dnia LAeqD = 55 dB, pochodzącego od startów, lądowań i przelotów statków powietrznych; (2) izolinii równoważnego poziomu dźwięku A dla pory nocy LAeqN = 45 dB, pochodzącego od startów, lądowań i przelotów statków powietrznych; (3) izolinii równoważnego poziomu dźwięku A dla pory dnia LAeqD = 50 dB, pochodzącego od pozostałych źródeł hałasu związanych z działalnością lotniska; (4) izolinii równoważnego poziomu dźwięku A dla pory nocy LAeqN = 40 dB, pochodzącego od pozostałych źródeł hałasu związanych z działalnością lotniska.

Na obszarze ograniczonego użytkowania wyodrębniono dwie strefy: (1) zewnętrzną, której obszar od zewnątrz wyznacza linia będąca granicą obszaru ograniczonego użytkowania, a od wewnątrz linia będąca obwiednią izolinii równoważnego poziomu dźwięku A dla pory dnia LAeqD = 60 dB oraz dla nocy LAeqN = 50 dB, pochodzącego od startów, lądowań i przelotów statków powietrznych oraz izolinii równoważnego poziomu dźwięku A dla pory dnia LAeqD = 55 dB oraz dla nocy LAeqN = 45 dB, pochodzącego od pozostałych źródeł hałasu związanych z działalnością lotniska; (2) wewnętrzną, której obszar od zewnątrz wyznacza linia będąca obwiednią, o której mowa w pkt 1, a od wewnątrz linia biegnąca wzdłuż granicy terenu lotniska.

W uchwale wprowadzono wymagania techniczne dotyczące budynków położonych w strefie zewnętrznej obszaru ograniczonego użytkowania w postaci: obowiązku zapewnienia właściwego klimatu akustycznego w budynkach szpitali, domów opieki społecznej i związanych ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży poprzez stosowanie przegród budowlanych o odpowiedniej izolacyjności akustycznej.

Nadto, w uchwale wskazano, że w strefie zewnętrznej: (a) zabrania się budowy nowych szpitali, domów opieki społecznej i budynków związanych ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży, (b) dopuszcza się rozbudowę, odbudowę oraz nadbudowę istniejących szpitali, domów opieki społecznej i budynków związanych ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży, (c) zabrania się tworzenia stref ochronnych A uzdrowisk.

W uchwale, dla strefy zewnętrznej (...) nie przewidziano podwyższonych wymagań technicznych dla budynków mieszkalnych.

Powyższa uchwała weszła w życie 28 lutego 2012 roku.

Powód jest właścicielem nieruchomości położonej w P., przy ul. (...), składającej się z dwóch działek geodez. o nr (...) o powierzchni 0,1208 ha, zabudowaną jednorodzinny budynkiem mieszkalnym, w zabudowie wolnostojącej, o jednej kondygnacji nadziemnej z poddaszem nieużytkowym, niepodpiwniczonym o powierzchni użytkowej 276,61 m², dla której Sąd Rejonowy Poznań - Stare Miasto w P. prowadzi księgę wieczystą o numerze (...).

Zgodnie z załącznikami nr 6b i 7b do uchwały Sejmiku Województwa (...) (...), nieruchomość powoda znajduje się w strefie zewnętrznej obszaru ograniczonego użytkowania lotniska P. - Ł. w P..

Na dzień wejścia w życie powołanej wyżej uchwały Sejmiku Województwa (...), przedmiotowa nieruchomość zabudowana była budynkiem mieszkalnym wyżej opisanym oraz budynkiem garażu przylegającym do budynku mieszkalnego. W Studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego gminy T., teren na którym położona jest nieruchomość powoda, oznaczono symbolem M.4 - tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej o dużej intensywności. Powód nabył przedmiotową nieruchomość 9 marca 2004 roku.

Wartość nieruchomości powoda stanowiącej działki nr (...) uległa zmniejszeniu na skutek ograniczeń w zakresie korzystania z nieruchomości wprowadzonych uchwałą Sejmiku Województwa (...) nr XVIII/302/12 zgodnie z ogólną tendencją spadku wartości nieruchomości położonych w (...) dla lotniska Ł., która to tendencja stanowiła odpowiedź rynku na wprowadzenie (...) dla tego portu lotniczego. Uchwała Sejmiku Województwa (...) nr XVIII/302/12 tworząca (...) lotniska stała się bodźcem, który wywarł i wywiera decydujący wpływ na zachowania uczestników rynku nieruchomości na obszarze ograniczonego użytkowania lotniska, uświadamiając im przyczynę jego utworzenia jaką jest ponadnormatywny hałas na tym terenie, co skutkuje spadkiem i niższymi cenami uzyskiwanymi za nieruchomości położone na obszarze oddziaływania lotniska cywilnego w stosunku do cen uzyskiwanych za podobne nieruchomości położone poza tym obszarem. Ograniczenia i niedogodności w wykorzystywaniu nieruchomości zgodnie z przeznaczeniem są związane między innymi z hałasem lotniczym, którego wartość przekracza granice hałasu w ramach granicy zewnętrznej, wyrażonego wskaźnikiem równoważnego poziomu dźwięku A dla pory dnia LAeqD = 55 dB oraz dla nocy LAeqN = 45 dB, a w ramach granicy wewnętrznej wyrażonego wskaźnikiem równoważnego poziomu dźwięku A dla pory dnia LAeqD = 60 dB oraz dla nocy LAeqN = 55 dB pochodzącego od startów, lądowań i przelotów statków powietrznych.

W związku z powyższym wartość nieruchomości powoda stanowiącej zabudowane budynkiem mieszkalnym działki o nr geodez.(...), według jej stanu na dzień wprowadzenia obszaru ograniczonego użytkowania (tj. 28 lutego 2012 roku) a cen aktualnych na czas opiniowania przez biegłego sądowego z dziedziny szacowania nieruchomości i wyrokowania (wyrokiem częściowym) spadła o 75.432 zł.

Wyniki ciągłego monitoringu hałasu lotniczego wokół (...), wskazują, że w miejscu lokalizacji nieruchomości powoda wartość długookresowego równoważnego poziomu hałasu w porze nocy wynosi około Ln = 50 dB. Ponieważ operacje lotnicze nie są realizowane każdej nocy, a także z powodu zróżnicowania poziomu hałasu lotniczego podczas poszczególnych nocy, dla wybranych nocy równoważny poziom hałasu LAeqD wynosi powyżej wartości dopuszczalnej obowiązującej w środowisku zewnętrznym na terenach zabudowy mieszkaniowej zlokalizowanej poza obszarami ograniczonego użytkowania, równej 50 dB.

Podczas najniekorzystniejszych 8 godzin dnia wartość równoważnego poziomu hałasu lotniczego w otoczeniu nieruchomości powoda wynosi 62,2 dB, natomiast podczas najniekorzystniejszej 1/2 godziny nocy równoważnego poziomu hałasu lotniczego w otoczeniu nieruchomości powoda wynosi 65,8 dB.

Budynek mieszkalny powoda spełniał wymogi polskich norm: PN-B- (...) (...) a następnie PN-B- (...) (...) określających minimalne własności dźwiękoizolacyjne przegród zewnętrznych, a także wymagania normy PN-87/B- (...) (...) dotyczącej komfortu akustycznego wewnątrz pomieszczeń - dla dopuszczalnego poziomu hałasu przed wejściem w życie Uchwały nr XVIII/302/12 Sejmiku Województwa (...) nr XVIII/302/12 z dnia 30 stycznia 2012 roku, tj. przed 28 lutego 2012 roku. W związku z utworzeniem obszaru ograniczonego użytkowania dopuszczona zastała działalność lotniska P.-Ł., powodująca degradację klimatu akustycznego w otoczeniu budynku mieszkalnego powoda. Obecnie w miejscu lokalizacji nieruchomości powoda podczas wybranych nocy równoważny poziom hałasu lotniczych operacji powietrznych przekracza wartość dopuszczalną obowiązującą powszechnie na terenach zabudowy mieszkaniowej. Uciążliwości akustyczne związane z funkcjonowaniem lotniska uniemożliwiają zachowanie określonych normą PN-87/B- (...) warunków akustycznych wewnątrz budynku powoda. Przekroczenia dopuszczalnej wartości poziomu hałasu w porze nocnej o około 2-7 dB występuje we wszystkich pokojach w budynku powoda.

Budynek powoda wymaga aktualnie w świetle normy PN-87/B- (...) i PN-B- (...) -3:1999 dodatkowych nakładów w celu dotrzymania norm co do izolacyjności akustycznej w związku z poziomem hałasu powodowanym działaniami (...).

Dla zapewnienia właściwej izolacyjności akustycznej budynku wymagane są: okna stałe w salonie o wymagalnym minimalnym wskaźniku (...) wynoszącym 42 dB, każde z nawiewnikiem akustycznym (...) z łącznikiem akustycznym (D. = 42 dB) o wypadkowej izolacyjności akustycznej ona z nawiewnikiem (...) = 35 dB, okna balkonowe (drzwi balkonowe) w salonie o wymagalnym minimalnym wskaźniku izolacyjności akustycznej (...) = 35 dB, okno w kuchni o wymagalnym minimalnym wskaźniku izolacyjności akustycznej (...) = 35 dB, drzwi zewnętrzne w pokoju projektowanym o wymagalnym minimalnym wskaźniku izolacyjności akustycznej (...) = 37 dB, okna w pokoju projektowanym o wymaganym minimalnym wskaźniku izolacyjności (...) = 40 dB, okno w pokoju od frontu o wymaganym minimalnym wskaźniku izolacyjności akustycznej (...) = 39 dB, okno w sypialni o wymagalnym minimalnym wskaźniku izolacyjności akustycznej (określonej bez nawiewnika) (...) = 41 dB, a z nawiewnikiem akustycznym (...) z łącznikiem akustycznym (D. = 42 dB) o wypadkowej izolacyjności okna z nawiewnikiem (...) = 34 dB, okno w garderobie o wymagalnym wskaźniku izolacyjności akustycznej (...) = 34 dB, okno w pokoju przy pomieszczeniu gospodarczym o wymagalnym minimalnym wskaźniku izolacyjności akustycznej (...) = 37 dB. Ponadto, w celu zapewnienia wymaganej wymiany powietrza, oprócz wyżej wymienionych nawiewników okiennych w pokoju projektowanym, w miejscu pomieszczenia basenu, w pokoju od frontu oraz w pokoju usytuowanym przy pomieszczeniu gospodarczym należy zamontować po jednym ściennym nawiewniku akustycznym (...) 780 z mufą akustyczną oraz okapem wyposażonym we wkładkę akustyczną, a w celu poprawy funkcjonowania systemu wentylacji grawitacyjnej wskazane jest zastosowanie na kominach wywiewnych urządzeń wspomagających działanie wentylacji grawitacyjnej np. typu T. hybrydowy i montaż tłumików akustycznych na wylocie kanałów wentylacji o skuteczności: salon z kuchnią – 5 dB, pokój projektowy w pomieszczeniu z basenem – 8 dB, pokoju przy pomieszczeniu gospodarczym – 8 dB i mniejsza łazienka – 9 dB.

Aktualnie bowiem w budynku powoda podczas wybranych nocy równoważny poziom hałasu lotniczych operacji powietrznych przekracza wartość dopuszczalną obowiązującą powszechnie (tj. poza obszarami ograniczonego użytkowania) na terenach zabudowy mieszkaniowej. W celu zapewnienia spełnienia wymagań określonych w normie PN-87/B- (...) należy dokonać rewitalizacji akustycznej budynku mieszkalnego powoda.

W związku z powyższym należy dokonać w budynku powoda opisanych wyżej zmian. Wartość wszystkich robót wynosi 50.232,47 zł.

Pismem z 15 kwietnia 2013 roku, powód wezwał pozwanego (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P. do zapłaty odszkodowania w związku z obniżeniem wartości nieruchomości (150.000 zł.) i zwrotu nakładów rewitalizacyjnych na budynek (100.000 zł.), zastrzegając, że brak odpowiedzi skutkować będzie skierowaniem sprawy na drogę postępowania sądowego. Pismo to do adresata zostało przesłane drogą pocztową w dacie sporządzenia. Odmowną odpowiedź na to wezwanie pozwany sporządził 30 kwietnia 2013 roku.

Opinie biegłych A. K. i J. W. Sąd Okręgowy uznał za w pełni wiarygodne i przydatne, zaś treść przedstawionych przez strony dokumentów prywatnych (w tym opinii i analiz) nie podważyła skutecznie wniosków i metodologii przyjętej przez biegłych. W konsekwencji to właśnie opinie ww. biegłych stanowiły podstawę do dokonania w sprawie ustaleń istotnych z punktu widzenia jej rozstrzygnięcia.

Opinia wydana przez biegłego sądowego z dziedziny akustyki A. K. z 9 marca 2018 roku wraz z opinią uzupełniającą z 15 maja 2018 roku (k. 934 – 1021 i k. 1031-1033) stanowiła pełnowartościowy i kluczowy dowód w sprawie w kwestii ustalenia tego, czy na nieruchomości powoda dochodzi do przekroczenia norm hałasu, a jeśli tak, to jakie nakłady akustyczne celem przywrócenia właściwego klimatu akustycznego należałoby z tego tytułu ponieść. Strona powodowa nie kwestionowała tej opinii. W piśmie z 9 kwietnia 2018 roku (k. 1026-1026v) pozwany wniósł o zobowiązanie biegłej A. K. do udzielenia odpowiedzi na wskazane przez niego pytania dotyczące przedmiotowej opinii. Po zapoznaniu się z opinią uzupełniającą biegłej z 15 maja 2018 roku, pismem z 6 lipca 2018 roku (k. 1062) pozwany wskazał, iż nie zgłasza już dalszych pytań i zastrzeżeń do opinii biegłego oraz nie domaga się jej wzywania na rozprawę.

Sąd Okręgowy uznał więc, iż biegła A. K. w sposób wyczerpujący wyjaśniła przyjętą w opinii metodologię oraz ustaliła poziom hałasu występujący w budynku mieszkalnym powoda. Biegła zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa określiła poziom hałasu oraz wymagania akustyczne w budynku inicjatora procesu stosując Polskie Normy PN-B-(...)-3:1999, PN-B-(...)-3:2015-10 oraz PN-87/B-(...). Podaje, że na potrzeby przywołanych norm należy uwzględnić hałas zewnętrzny pochodzący od wszystkich źródeł łącznie. Biegła wyjaśniła, że do spełnienia warunków nie można używać miarodajnego poziomu dźwięku. Dlatego też w opinii biegła wyznaczyła równoważny poziom dźwięku na terenie nieruchomości dla najmniej korzystnej 1/2 godziny nocnej i warunki zapewnienia odpowiedniej izolacyjności akustycznej odnosiła do wyznaczonych w ten sposób poziomów dźwięków, czyli nie dla miarodajnego poziomu dźwięku, ale dla równoważnego poziomu dźwięku najmniej korzystnego dla 1/2 godziny.

W opinii Sądu, o rzetelności wykonania opinii przez biegłą A. K. świadczy to, że biegła sporządzając opinię wykorzystwała wyniki pomiarów monitoringowych hałasu lotniczego prowadzonego na terenie wokół lotniska od kwietnia 2011 roku do 2016 wykonane przez Laboratorium (...) Sp. z o.o. (m.in. w pkt nr 3 w P. przy ul. (...)) tj. mieszczącym się ok. 220 m od nieruchomości powoda) działające na zlecenie pozwanego, wyniki własnych pomiarów hałasu lotniczego w otoczeniu PL (...), zrealizowanych na terenie P. a także wyniki okresowych pomiarów hałasu lotniczego w otoczeniu PL (...) wykonanych na potrzeby Raportu Oddziaływania na Środowisko stanowiących załącznik do Raportu. Biegła dokonała także oględzin nieruchomości powoda ustalając, że jedynym istotnym źródłem hałasu ponadnormatywnego poza lotniskiem w jego otoczeniu, jest tor samochodowy, położony w pobliżu lotniska, ale do przekroczenia normatywnego (powszechnie obowiązującego) poziomu hałasu dochodziło w czasie (w porze nocnej), gdy tor nie funkcjonował.

Odnosnie wentylacji, biegła zaproponowała zamontowanie aktywnych systemów wymiany powietrza o odpowiedniej izolacyjności akustycznej.

W ocenie Sądu opinia sporządzona została w sposób jasny, rzeczowy i przejrzysty. Biegła wskazała na czym oparła się wydając opinię, z jakich korzystała źródeł i jaką posłużyła się metodologią. Również w odniesieniu do opinii biegłej akustyk wskazać trzeba, że w sprawach, w których ustalenie okoliczności faktycznych w dużej mierze opiera się na zaawansowanych wiadomościach specjalnych, Sąd musi działać w zaufaniu do biegłego sądowego, jego rzetelności i bezstronności i to tak długo, jak dla Sądu argumentacja opinii pozostaje logicznym uzasadnieniem wniosków biegłego. Dopóki opinii biegłego sądowego nie można postawić skutecznych zarzutów co do braku wiadomości specjalnych biegłego w danej dziedzinie, poprawności metodologicznej (w tym zgodności z przepisami prawa), logiki i rzetelności, pozostaje ona objęta swego rodzaju domniemaniem należytej poprawności, a tym samym prawidłowości jej wniosków.

Sąd miał również na uwadze, iż pozwany po uzupełnieniu opinii przez biegłą formie pisemnej, nie zgłaszał dalszych zastrzeżeń co do przedmiotowej opinii, a tym samym jej nie kwestionował.

Za całkowicie wiarygodną i przydatną dla rozstrzygnięcia sprawy Sąd uznał opinię biegłego sądowego z dziedziny budownictwa J. W.. Biegły dysponuje odpowiednią wiedzą i doświadczeniem, jest specjalistą w dziedzinie budownictwa, przez co był osobą kompetentną do sporządzenia opinii. Do opinii biegłego z 26 marca 2019 roku, pismem z 20 maja 2019 roku (k. 1111-1111v) pozwany złożył zastrzeżenia i pytania.

Biegły J. W. odpowiedział na nie na rozprawie 8 października 2019 roku, wyjaśniając dodatkowo przyjętą przez siebie metodologię, sposób opracowania opinii i kosztorysu powykonawczego. Wyjaśnił również poziom stawek i narzutów, sposób przyjęcia wyceny okien, drzwi balkonowych oraz robót dla poprawienia akustyki budynku, rodzaje przyjętych nawiewników.

Biegły wyjaśnił nadto, że przy analizie katalogu ofert opierał się na katalogu (...) Serwis (...) – jako w szczególności - katalogu rynku lokalnego. Wyboru firm ze stolarką okienną dokonał zaś sięgając najpierw do Internetu i wysyłając zapytania do wielu firm oraz analizując uzyskane odpowiedzi przez filtr stolarki nie tylko spełniającej niezbędne parametry ale także posiadającej pełne certyfikaty. Biegły wyjaśnił ponadto różnice między klasami okien. Informował, że wyliczył średnią cenę za 1 m² okna, zliczając sumę wszystkich powierzchni okien w budynku powoda.

Biegły powołując się na posiadane przez siebie doświadczenie wskazał, że okno większe jest tańsze od okna mniejszego i wyjaśnił, że do kosztorysowania przyjmuje się sumę powierzchni wszystkich okien, bez uwzględnienia różnic powierzchni większych i mniejszych okien, bez korekty tych powierzchni. Biegły wskazał, że opierał się na przyjętych standardowych wzorach w celu obliczenia powierzchni okien a nie opracowywał samodzielnie wzoru w tym celu.

Po złożeniu wyjaśnień przez biegłego pozwany nie podnosił co do opinii z dziedziny budownictwa dalszych zarzutów.

W dalszej kolejności Sąd I instancji zaznaczył, iż ze względu na fakt, że roszczenie powoda z tytułu spadku wartości nieruchomości zostało już rozstrzygnięte prawomocnym wyrokiem częściowym, przedmiotem dalszego postępowania było rozpoznanie roszczenia za nakłady konieczne do zapewnienia odpowiedniego klimatu akustycznego w związku z utworzeniem obszaru ograniczonego użytkowania wokół (...) w P. oraz w zakresie kosztów procesu.

W art. 129 – 136 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku – Prawo ochrony środowiska (dalej jako p.o.ś.) ustawodawca uregulował samodzielne podstawy odpowiedzialności odszkodowawczej związanej z ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości oraz z utworzeniem obszaru ograniczonego użytkowania, opierając się na założeniu, że ryzyko szkód związanych z działalnością uciążliwą dla otoczenia powinien ponosić podmiot, który tę działalność podejmuje dla własnej korzyści (*cuius damnum eius periculum*). Przesłankami tej odpowiedzialności są: wejście w życie uchwały wydanej przez właściwy organ samorządu terytorialnego, ograniczenie sposobu korzystania z nieruchomości, szkoda poniesiona przez właściciela nieruchomości, jej użytkownika wieczystego lub osobę, której przysługuje prawo rzeczowe do nieruchomości i związek przyczynowy między wprowadzonym ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości a szkodą.

Zgłoszenie roszczenia stronie pozwanej nastąpiło przed upływem dwóch lat od wejścia w życie uchwałą nr XVIII/302/12 Sejmiku Województwa (...) z 30 stycznia 2012 roku. Pozew w niniejszej sprawie został zaś wniesiony w dniu 24 lutego 2014 r., a więc przed upływem terminu przedawnienia (tu: ogólnego terminu przedawnienia z art. 118 k.c.).

Zgodnie z art. 136 ust. 3 p.o.ś., w razie określenia na obszarze ograniczonego użytkowania wymagań technicznych dotyczących budynków szkoda, o której mowa w art. 129 ust. 2, są także koszty poniesione w celu wypełnienia tych wymagań przez istniejące budynki, nawet w przypadku braku obowiązku podjęcia działań w tym zakresie.

P. wyżej uchwała sejmiku województwa wprowadziła obowiązek zapewnienia właściwego klimatu akustycznego w budynkach z pomieszczeniami wymagającymi ochrony akustycznej poprzez stosowanie przegród budowlanych o odpowiedniej izolacyjności akustycznej wyłącznie w strefie wewnętrznej. W strefie zewnętrznej wymagania takie dotyczą wyłącznie budynków szpitali, domów opieki społecznej i związanych ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży, przy czym zgodnie z § 2 pkt 1 uchwały przez budynki związane ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży rozumie się w szczególności: szkoły, przedszkola, żłobki, domy dziecka, internaty itp.

Nieruchomość powoda położona jest w strefie zewnętrznej. Nie budziło wątpliwości na gruncie tej sprawy, że na nieruchomości powoda nie znajdują się budynki, o jakich mowa w § 9 pkt 1 uchwały, skoro nieruchomość ta zabudowana jest budynkiem mieszkalnym jednorodzinny. Zatem powołaną uchwałą nie został nałożony na powoda obowiązek zapewnienia właściwego klimatu akustycznego. Racje ma zatem pozwany, że roszczenie powoda o zwrot nakładów na rewitalizację akustyczną budynku wywodzone z art. 136 ust. 3 p.o.ś. w związku z § 9 pkt 1 uchwały jest bezpodstawne.

W tym zakresie Sąd I instancji w pełni podzielił pogląd Sądu Okręgowego w Poznaniu zaprezentowany w wyroku z 4 lipca 2017 roku w sprawie XV Ca 1642/16. Dokładna analiza uzasadnienia powołanego wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu prowadzi do wniosku, że Sąd ten dopuszcza możliwość rozważania zaistnienia szkody w związku z funkcjonowaniem lotniska, które prowadzi do przekroczenia powszechnie obowiązujących oraz powtórzonych w uchwale o ustanowieniu (...) dla lotniska P. - Ł. norm hałasu. Kwestią tą Sąd ten się jednak nie zajmował, albowiem leżała ona poza podstawą roszczenia powoda wywodzonego z ustawy Prawo ochrony Środowiska.

Następnie Sąd zaznaczył, że nie jest związany podstawą prawną wskazaną przez stronę powodową, to nie budzi wątpliwości, że jest związany podstawą faktyczną żądania. Obowiązkiem powoda jest naprowadzenie podstawy faktycznej żądania pozwu (art. 187 § 1 pkt 2 k.p.c.), by umożliwić sądowi ocenę zakresu przedmiotowego sprawy. Obowiązkiem zaś sądu jest kwalifikacja prawna dochodzonego roszczenia (dabis mihi factum, dabo tibi ius). Powód już w pozwie wyraźnie wskazał, że głównym źródłem uciążliwości akustycznej dla środowiska powoda są operacje lotnicze powodujące duży hałas w otoczeniu, który jest podstawowym z niekorzystnych czynników wpływających na zmiany wartości nieruchomości i który powoduje narażenie powoda w ciągu doby, tygodnia, miesiąca i roku na zwiększoną ilość okresów przebywania w ponadnormatywnym hałasie. Dalej powód podniósł, że hałas ów należy powiązać z tendencją rozwoju lotniska i intensyfikacji operacji lotniczych oraz, że doznaje w związku z tym realnej szkody wobec istniejącego prawnego obowiązku poczynienia nakładów celem rewitalizacji budynku mieszkalnego stosownie do art. 61 w zw. z art. 5 ust. 1 i 2 ustawy Prawo budowlane, celem zapewnienia ochrony przed hałasem. Już w pozwie powód wskazywał, że uchwała sejmiku o utworzeniu obszaru ograniczonego użytkowania nie nakazuje w strefie zewnętrznej dostosować budynku do obowiązujących wymogów akustycznych, ale taki obowiązek wynika z raportu oddziaływania na środowisko. Jako podstawę prawną swoich roszczeń powód wskazał art. 129 ust. 2, art. 136 ust. 3 p.o.ś., jak i art. 435 k.c. w zw. z art. 322-325 p.o.ś.

W związku z tak naprowadzonymi okolicznościami faktycznymi, Sąd przeprowadził dowód z opinii biegłego akustyka, który miał zbadać, czy dochodzi do przekroczenia dopuszczalnych ogólnie obowiązującymi przepisami prawa norm hałasu w budynku powoda, a w przypadku ich stwierdzenia określenia koniecznych nakładów akustycznych tak by zapewnić w budynku powoda właściwy klimat akustyczny tj. poziom dźwięku zgodny z obowiązującymi Polskimi Normami w dziedzinie akustyki budowlanej.

Na podstawie dowodu z opinii biegłej z dziedziny akustyki A. K. Sąd ustalił, że wyniki ciągłego monitoringu hałasu lotniczego wokół (...), w szczególności zawarte w raporcie za rok 2016 wskazują, że w miejscu lokalizacji nieruchomości powoda podczas wybranych nocy równoważny poziom hałasu lotniczych operacji powietrznych przekracza wartość dopuszczalną obowiązującą powszechnie (tj. poza obszarem ograniczonego użytkowania) na terenach zabudowy mieszkaniowej. Funkcjonowanie lotniska dopuszczone w związku z ustanowieniem (...) powoduje w budynku mieszkalnym powoda w jego aktualnym stanie oraz dla aktywności lotniska prognozowanej na rok 2034 – naruszenie wymogów normy PN-87/B- (...). W porze nocnej we wszystkich pokojach występują przekroczenia dopuszczalnych wartości równoważnego poziomu hałasu (dla najniekorzystniejszej 1/2 godziny) wynoszące ok. 2-7 dB. Dla aktywności lotniska dopuszczonej w związku z utworzeniem (...) przegrody zewnętrzne w budynku mieszkalnym powoda nie spełniają również wymagań normy PN –B- (...) -3:2015-10. We wszystkich pokojach aktualne wartości wskaźnika przybliżonej izolacyjności akustycznej przegrody zewnętrznej są za niskie w stosunku do wymagań normowych o około 2-8 dB.

Co prawda wyniki ciągłego monitoringu hałasu lotniczego w wokół PL (...), w szczególności zawarte w raporcie rocznym za rok 2016 wykazują także, że w miejscu lokalizacji nieruchomości powoda wartość długookresowego równoważnego poziomu hałasu w porze nocy wynosi około $L_n = 50$ dB a zatem odpowiada wartości dopuszczalnej poziomu hałasu lotniczych operacji powietrznych w porze nocy określonej w powszechnie obowiązujących przepisach dla terenów zabudowy mieszkaniowej. Wynika to jednak z tego, że operacje lotnicze nie są realizowane każdej nocy, a także różny jest poziom hałasu lotniczego podczas poszczególnych nocy. Biegła po analizie pomiarów poziomu hałasu i przebiegu izolacji jednakowego poziomu dźwięku wyznaczających granice oou oraz wyznaczających granice strefy wewnętrznej i zewnętrznej obszaru wskazała, że oszacowanie wartości równoważnego poziomu hałasu lotniczego w otoczeniu nieruchomości powoda podczas najniekorzystniejszej 1/2 godziny nocy (...) nocy = 65,8 dB.

W porze dziennej w nieruchomości powoda zachowane są poprawne warunki akustyczne.

Jak zostało ustalone w sprawie – w oparciu o opinie biegłych akustyka i budowlanca, przywrócenie stanu poprzedniego tj. zapewnienie właściwego klimatu akustycznego w budynku mieszkalnym powoda wymaga przeprowadzenia określonych prac adaptacyjnych, których łączny koszt został wyliczony na 50.232,47 zł.

W związku z ustaleniem, że w budynku powoda dochodzi do przekraczania powszechnie obowiązujących i powtórzonych w uchwale dla strefy zewnętrznej norm hałasu, należało jak wskazał Sąd I instancji zbadać, czy istnieje podstawa prawna do dochodzenia przez powoda odszkodowania z związku z koniecznością poniesienia nakładów akustycznych na budynki mieszkalny.

Zgodnie z art. 322 p.o.ś. do odpowiedzialności za szkody spowodowane oddziaływaniem na środowisko stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej. Na podstawie art. 323 p.o.ś. w razie wyrządzenia szkody przez zakład o zwiększonym ryzyku lub o dużym ryzyku art. 435 § 1 Kodeksu cywilnego stosuje się niezależnie od tego, czy zakład ten jest wprawiany w ruch za pomocą sił przyrody. Z kolei art. 325 p.o.ś. stanowi, iż odpowiedzialności za szkody wyrządzone oddziaływaniem na środowisko nie wyłącza okoliczność, że działalność będąca przyczyną powstania szkód jest prowadzona na podstawie decyzji i w jej granicach.

W orzecznictwie wskazuje się, iż przepisy zarówno z art. 129 ustawy z 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 1232 z późn. zm.), jak i z art. 435 k.c., do którego odsyła art. 322 i art. 324 powyższej ustawy, zawierają odmienne przesłanki odpowiedzialności i dla uzyskania odszkodowania należy wykazać ich zaistnienie, co może prowadzić do konieczności udowodnienia odmiennych faktów (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 21 listopada 2013 r. VI A Ca 682/13, Legalis nr 1049270). Jak wyjaśnił Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 12 października 2012 r. (VI A Ca 572/12, Legalis nr 739233) "port lotniczy nie funkcjonuje bez korzystających z jego usług przewoźników, a tym samym bez odbywającego się na nim ruchu lotniczego. Skoro zatem ruch lotniczy jest nierozzerwalnie związany z działalnością każdego portu lotniczego, sama czynność przyjmowania samolotów i umożliwiania im startów jest elementem działalności przedsiębiorstwa powodując, że istnieją argumenty przemawiające za traktowaniem portu lotniczego jak zakładu wprawianego w ruch za pomocą sił przyrody, ponoszącego odpowiedzialność za czyny niedozwolone na zasadzie ryzyka. Przyjmując nawet pogląd, że port lotniczy nie jest zakładem wprawianym w ruch za pomocą sił przyrody należy uwzględnić brzmienie art. 324 Prawa ochrony środowiska, z którego wynika, że w razie wyrządzenia szkody przez zakład o zwiększonym ryzyku lub o dużym ryzyku art. 435 § 1 k.c. stosuje się niezależnie od tego, czy zakład ten jest wprawiany w ruch za pomocą sił przyrody. Przepisy art. 435 k.c. w związku z art. 322 Prawa ochrony środowiska i art. 129 Prawa ochrony środowiska przewidują rozłączne reżimy odpowiedzialności.

Następnie Sąd stwierdził, że odpowiedzialność na zasadzie ryzyka z art. 435 k.c. oparta jest na założeniu, że samo funkcjonowanie zakładu wprawianego w ruch za pomocą sił przyrody stwarza niebezpieczeństwo wyrządzenia szkody, niezależnie od działania lub zaniechania podmiotu prowadzącego taki zakład, szczególnie w związku z dynamicznym rozwojem nowych technologii wykorzystywanych w jego działalności, czy wytwarzaniem lub posługiwaniem się środkami wybuchowymi. Dla przypisania odpowiedzialności prowadzącemu zakład lub przedsiębiorstwo, którego odpowiedzialność konstruowana jest na zasadzie ryzyka, zbędne jest rozważanie, czy można mu przypisać zawinienie lub bezprawne zaniechania, a co za tym idzie - odpowiedzialności tej nie wyłącza przeprowadzenie dowodu braku jego winy (tak SN w wyr. z 19 czerwca 2001 r., II UKN 424/00, OSN 2003, Nr 6, poz. 155, oraz w wyr. z 14 lutego 2002 r., I PKN 853/00, OSN 2002, Nr 18, poz. 4).

Rozszerzona odpowiedzialność przedsiębiorstwa (zakładu) wprawianego w ruch za pomocą sił przyrody powstaje pod warunkiem, że szkoda pozostaje w normalnym związku przyczynowym z ruchem przedsiębiorstwa, przy czym nie konsumuje się tu domniemania występowania tego związku. Okoliczność tę należy wykazać i ciężar dowodu tego faktu spoczywa, zgodnie z ogólnymi zasadami, na poszkodowanym (tak SN w wyr. z 3 czerwca 1977 r., IV CR 185/77, L., oraz z 12 marca 2009 r. V CSK 352/08, L.).

W wyroku Sądu Najwyższego z 12 grudnia 2008 roku w sprawie II CSK 367/08, wskazano, iż niewątpliwie lotnisko jest jednostką organizacyjną wprawianą w ruch z pomocą sił przyrody, której istnienie i praca są uzależnione od wykorzystywania sił przyrody, bez ich użycia nie osiągnęłaby ona celu, do jakiego została stworzona.

Podzielając co do zasady powyższe poglądy, Sąd I instancji uznał, że przytoczone przez powoda okoliczności faktyczne, pomimo, że w sprawie nie znajdzie zastosowania art. 136 ust. 3 p.o.ś., dały podstawy do uznania roszczenia powoda

o odszkodowanie w zakresie nakładów rewitalizacyjnych na budynek mieszkalny za zasadne na podstawie art. 435 § 1 k.c. Na nieruchomości powoda bowiem dochodzi do przekroczenia powszechnie obowiązujących norm hałasu, określonych rozporządzeniem Ministra Środowiska z 14 czerwca 2007 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. Nr 120, poz. 826). W tym kontekście nie ma znaczenia czy nieruchomość powoda znajduje się w strefie zewnętrznej czy wewnętrznej obszaru ograniczonego użytkowania, a nawet czy w ogóle znajduje się w obszarze ograniczonego użytkowania. Istotne jest tylko, że powód wykazał, że do przekroczenia powszechnie obowiązujących norm hałasu dochodzi. Nie budzi przy tym wątpliwości, że do przekroczenia tych norm dochodzi w związku z działalnością lotniska P. - Ł.. W sprawie zostało bowiem ustalone, że źródłem hałasu w istotnym czasie - pory nocnej – nie jest znajdujący się w pobliżu lotniska tor wyścigowy, bo w porze nocnej on nie funkcjonuje.

Szkoda w majątku powoda przejawiająca się w konieczności poniesienia nakładów rewitalizacyjnych powstała jeszcze przed wejściem w życie uchwały Sejmiku Województwa (...) z 30 stycznia 2012 roku tj. 28 lutego 2012 roku, która usankcjonowała istniejący stan rzeczy tj. przekraczanie standardów środowiskowych ze względu na ponadnormatywny hałas. Co istotne, jak zostało ustalone w sprawie, dopóki lotnisko P. - Ł. nie zintensyfikowało swojej działalności, budynek powoda spełniał normy budowlane w zakresie właściwej izolacyjności akustycznej. Dopiero rozwój lotniska i zwiększające się w związku z tym natężenie hałasu doprowadziło do sytuacji, gdy dotychczasowe rozwiązania techniczne budynku okazały się nie wystarczające.

Mając powyższe na względzie Sąd uznał, że powód wykazał zaistnienie przesłanek określonych w art. 435 k.c. i na tej podstawie przysługuje mu wobec pozwanego, którego działanie szkodę tę wywołało, roszczenie o naprawienie szkody.

Powód - poszkodowany jednoznacznie w pozwie wskazał, że domaga się naprawienia szkody poprzez zapłatę odpowiedniej sumy pieniężnej. Wartość szkody powoda odpowiada przy tym wartości nakładów i prac koniecznych do ich przeprowadzenia, niezbędnych dla zapewnienia w budynku właściwego klimatu akustycznego, a ustalona w niniejszej sprawie na kwotę 50.232,47 zł.

Dlatego też Sąd na podstawie art. 435 § 1 k.c. w zw. z art. 322 p.o.ś. zasądził od pozwanego na rzecz powoda tytułem naprawienia szkody związanej z koniecznością zapewnienia w budynku mieszkalnym powoda właściwego tj. zgodnego z powszechnie obowiązującymi normami klimatu akustycznego 50.232,47 zł.

O odsetkach ustawowych za opóźnienie w zapłacie zasądzonej należności głównej Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 455 k.c. Roszczenie o odszkodowanie jest roszczeniem bezterminowym, a zatem staje się ono wymagalne, zgodnie z art. 455 k.c., po wezwaniu dłużnika do zapłaty.

Z załączonych do pozwu dokumentów wynika, że powód wezwał pismem z 15 kwietnia 2013 roku pozwanego do zapłaty na swoją rzecz 250.000 zł., a w tym 150.000 zł. tytułem ubytku wartości nieruchomości oraz 100.000 zł. tytułem nakładów na modernizację akustyczną. Wskazane pismo zostało nadane za pośrednictwem operatora pocztowego w dniu jego sporządzenia. W aktach sprawy brak jest co prawda potwierdzenia doręczenia tego wezwania pozwanemu, tym niemniej Sąd kierując się wskazaniem doświadczenia życiowego uznał, iż pismo to zostało mu doręczone po upływie trzech dni od jego nadania, a więc w dniu 18 kwietnia 2013 roku. Pozwany pismem z 30 kwietnia 2013 roku odpowiedział, odmawiając uwzględnienia zgłoszonych przez powoda roszczeń. W konsekwencji Sąd uznał, że odsetki ustawowe od zasądzonego na rzecz powoda odszkodowania z tytułu koniecznych nakładów na rewitalizację akustyczną budynku mieszkalnego należą się mu - od 30 kwietnia 2013 roku, tj. zgodnie ze zgłoszonym w procesie żądaniem, albowiem roszczenie stało się wymagalne po wezwaniu pozwanego do zapłaty.

Pozwany apelacją zaskarżył wyrok w całości zarzucając:

- 1) naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 435 k.c. poprzez jego błędną wykładnię i uznanie, że pozwany prowadzi przedsiębiorstwo uprawiane w ruch za pomocą sił przyrody;
- 2) naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 481 § 2 k.c. w zw. z art. 455 k.c. oraz art. 363 § 2 k.c. poprzez ich błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że dłużnik dopuszcza się opóźnienia w spełnieniu świadczenia pieniężnego

nie spełniając go po wezwaniu go do zapłaty, w sytuacji gdy stwierdzenie istnienia obowiązku spełnienia przez niego tego świadczenia oraz ustalenie jego wysokości nastąpiło dopiero w wyniku przeprowadzonego postępowania sądowego, w ramach którego sporządzona została opinia biegłego.

Apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od strony powodowej na rzecz strony pozwanej zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, zasądzenie od strony powodowej na rzecz strony pozwanej zwrotu kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych a ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji, pozostawienie Sądowi I instancji rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego, w tym kosztach zastępstwa procesowego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

Skarżący nie kwestionował ustaleń faktycznych poczynionych w sprawie. Sąd odwoławczy nie stwierdził zaś naruszeń prawa procesowego, które zobowiązany byłby uwzględnić z urzędu, wystarczyło zatem stwierdzić, że podstawa faktyczna wyroku ustalona przez Sąd I instancji jest prawidłowa i wiążąca w postępowaniu odwoławczym.

Apelujący zanegował zasadność przypisania mu odpowiedzialności na podstawie art. 435 § 1 k.c. w zw. z art. 322 p.o.ś.

W ocenie Sądu Apelacyjnego należy zgodzić się z pozwanym, iż w okolicznościach niniejszej sprawy podstawy prawnej jego odpowiedzialności co do odszkodowania w zakresie nakładów w celu zapewnienia właściwego klimatu akustycznego nie może stanowić art. 435 § 1 k.c. Przez „przedsiębiorstwo wprawiane w ruch za pomocą sił przyrody” należy rozumieć takie przedsiębiorstwo, którego podstawową siłą napędową są właśnie siły przyrody, w związku z czym nie obejmuje to przypadków, w których siły przyrody są wykorzystywane jedynie dla ułatwienia funkcjonowania przedsiębiorstwa. Przedsiębiorstwo w rozumieniu art. 435 § 1 k.c. charakteryzuje się tym, że przetwarza energię elementarną w inną energię za pomocą odpowiednich urządzeń, a w konsekwencji bez wykorzystania sił przyrody nie mogłoby ono funkcjonować. W orzecznictwie przyjmuje się, że według art. 435 § 1 k.c. chodzi o to, aby ukryta jako źródło energii siła przyrody stanowiła siłę napędową przedsiębiorstwa lub zakładu jako całości, a więc aby jego istnienie i praca w danych warunkach czasu i miejsca uzależniona była od wykorzystywania sił przyrody, bez użycia, których nie osiągnąłby celu, do jakiego został utworzony (zob. wyrok SN z dnia 21 sierpnia 1987 r., II CR 222/87, OSNCP 1989, nr 1, poz. 17). W porcie lotniczym nie następuje przetworzenie energii pochodzącej z sił przyrody w inną, a jego podstawowa funkcja, czyli przyjmowanie i odprawianie statków powietrznych, możliwa jest również bez użycia sił przyrody lub z ich minimalnym wykorzystaniem. Sam port lotniczy nie jest więc wprawiany w ruch za pomocą sił przyrody, gdyż jego ruch nie jest konsekwencją wykorzystania tych sił, zaś ich wykorzystanie nie przekracza normalnej miary wynikającej z aktualnego poziomu techniki, w związku z czym nie wywołuje to nadzwyczajnego niebezpieczeństwa, co właśnie determinowało ukształtowanie odpowiedzialności w oparciu o art. 435 § 1 k.c. na zasadzie ryzyka, a nie na zasadzie winy. Korzystanie z sił przyrody służy jedynie ułatwieniu funkcjonowania portu lotniczego, a nie decyduje o możliwości jego działania w ogóle.

W sprawie nie mógł również znaleźć zastosowania art. 136 ust. 3 p.o.ś., który stanowi, że w razie określenia na obszarze ograniczonego użytkowania wymagań technicznych dotyczących budynków szkodą, o której mowa w art. 129 ust. 2, są także koszty poniesione w celu wypełnienia tych wymagań przez istniejące budynki, nawet w przypadku braku obowiązku podjęcia działań w tym zakresie. Uchwała Sejmiku Województwa (...) z 30 stycznia 2012 r. nakłada zaś obowiązek zapewnienia właściwego komfortu akustycznego jedynie w pomieszczeniach wymagających ochrony akustycznej w strefie wewnętrznej.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego podstawą prawną odpowiedzialności pozwanego jest przepis art. 129 ust. 2 p.o.ś., który nie ogranicza roszczenia odszkodowawczego do szkody będącej efektem zmniejszenia wartości nieruchomości. Wręcz przeciwnie, redakcja przepisu wskazuje, że jest to tylko jedna z możliwych szkód, za którą odpowiada

pozwany. Ustalono prawidłowo zostało, że oddziaływanie hałasów lotniczych dla nieruchomości powodów wymaga dostosowania warunków akustycznych budynku do obowiązujących norm budowlanych. Gdyby nie ponadnormatywny hałas, któremu powodowie wskutek wprowadzenia (...) nie mogą przeciwdziałać, budynek zapewniałby im należytą, zgodną z obowiązującymi normami budowlanymi ochronę akustyczną. Obecnie natomiast dochowanie tych standardów wymaga poczynienia nakładów a zatem szkoda związana z tymi nakładami niezaprzeczalnie pozostaje w adekwatnym związku przyczynowym z wprowadzeniem (...) i mieści się w zakresie roszczenia odszkodowawczego uregulowanego w art. 129 ust. 2 p.o.ś.

Ostatecznie więc wyrok zasądający odszkodowanie w wysokości ustalonej w toku postępowania dowodowego, w tym na podstawie opinii biegłych sądowych odpowiada prawu.

W dalszej kolejności omówienia wymagał podniesiony w apelacji zarzut dotyczący zasądzonych na rzecz powoda odsetek.

Pozwany na poparcie swoich zarzutów i wniosków apelacyjnych powołał się m.in. na różne przykłady orzeczeń sądów i Sądu Najwyższego w przedmiocie odsetek.

Przedstawione przykłady potwierdzają jedynie niejednokrotnie wyrażane w orzecznictwie stanowisko, że w świetle art.481 § 1 k.c., art.455 k.c. i art. 363 § 2 k.c. kwestia stanu opóźnienia się dłużnika w spełnieniu świadczenia pieniężnego i w konsekwencji zasądzenia odsetek za czas opóźnienia zależy od konkretnych okoliczności faktycznych sprawy.

Zauważyć należy, że w wyroku z dnia 8 listopada 2016 roku w sprawie III CSK 342/15 Sąd Najwyższy wskazał jedynie, że w wypadku, kiedy przedmiotem sporu jest świadczenie pieniężne należne wierzycielowi, w tym także świadczenie odszkodowawcze dochodzone na podstawie art.129 ust.2 i 4 oraz art.136 ust.1 i 3 p.o.ś., zasadą pozostaje, że termin płatności świadczenia - w zakresie kwot w nim żądanych i uznanych ostatecznie za uzasadnione – wyznacza wezwanie dłużnika do zapłaty. Jednocześnie w uzasadnieniu tego stanowiska Sąd Najwyższy odwołał się także do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 17 czerwca 2010 roku w sprawie III CSK 308/09, w którym wskazano, że konstrukcja roszczenia odsetkowego za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego z art.481 k.c. oparta jest na założeniu, że w chwili powstania obowiązku świadczenia dłużnik wiedział nie tylko o obowiązku świadczenia na rzecz wierzyciela, ale także znał wysokość świadczenia, które ma spełnić, a co najmniej (jak np. w wypadkach świadczeń przyznawanych na podstawie art.445 § 1 k.c., których wysokość jest w pewnym stopniu oceniana) miał dostęp do informacji o okolicznościach umożliwiających mu oszacowanie typowego w takich przypadkach świadczenia kompensacyjnego. Analogiczny pogląd został wyrażony w wyroku Sądu Najwyższego z 18 lutego 2010 roku w sprawie II CSK 635/10, w którym wskazano, że nie zawsze wymagalność roszczenia jest równoznaczna ze stanem opóźnienia dłużnika, gdyż o opóźnieniu tym można mówić wtedy, gdy dłużnik nie spełnia świadczenia niespornego co do zasady i wysokości, niezwłocznie po wezwaniu wierzyciela. Podobnie, Sąd Najwyższy w wyroku z 10 lutego 2010 roku w sprawie V CSK 269/09 wskazał, że stan opóźnienia dłużnika w spełnieniu świadczenia pieniężnego zachodzi wówczas gdy z czynności prawnej lub innego zdarzenia prawnego wynika zarówno obowiązek jak i wysokość świadczenia pieniężnego dłużnika. Nie jest tak wtedy, gdy wysokość świadczenia pieniężnego, które ma spełnić dłużnik, jest określana arbitralnie przez Sąd przy uwzględnieniu np. cen obowiązujących w dacie wyrokowania.

W przedstawionym na początku wyroku z 8 listopada 2016 roku Sąd Najwyższy podzielił wprost ten kierunek wykładni art.481 § 1 k.c. w zw. z art.445 § 1 k.c. uznając go za racjonalny i uwzględniający także interes dłużnika, który powinien mieć zapewnioną możliwość zweryfikowania zasadności kierowanych do niego żądań.

W rozpatrywanej sprawie powód dochodził odszkodowania z tytułu konieczności poniesienia nakładów akustycznych na nieruchomości. Mimo że świadczenie odszkodowawcze ma charakter świadczenia pieniężnego wykazuje pewne specyficzne cechy w stosunku do świadczeń pieniężnych w ścisłym znaczeniu tj. gdy przedmiotem zobowiązania od chwili powstania jest suma pieniężna ściśle określona co do swej wysokości. W przypadku rozpatrywanego odszkodowania, z wezwaniem do zapłaty można łączyć stan opóźnienia tylko wtedy, gdyby zawierało ono informacje umożliwiające dłużnikowi oszacowanie szkody i rzeczowe odniesienie się do żądanej kwoty. Zgłoszenia właścicieli

nieruchomości w sprawach analogicznych rozpoznanych przez tut. Sąd nie nadawały się do generalizowania i ujednolicania przez pozwanego wysokości odszkodowania tylko z tej przyczyny, że znajdowały się one w określonej strefie o.o.u. bądź też ich podstawą był ponadnormatywny hałas. W obszarze ograniczonego użytkowania położone są bowiem nieruchomości o różnej powierzchni, zabudowane i niezabudowane, a jeżeli zabudowane to różnymi tak co do powierzchni jak i charakteru budynkami: wolnostojącymi, w zabudowie bliźniaczej, jednokondygnacyjnymi lub dwu i wielokondygnacyjnymi, wykorzystywanymi do celów wyłącznie mieszkalnych albo gospodarczych czy w części do celów mieszkalnych i gospodarczych, budynki o odmiennej ilości i rodzaju okien czy innych elementów mogących mieć znaczenie dla klimatu akustycznego wewnątrz budynku.

W każdym przypadku żądanie właścicieli odnosiło się do nieruchomości o indywidualnych cechach. Nie jest zaś rzeczą dłużnika poszukiwanie za wierzyciela przyczyn, dla których żądana jest od niego kwota w takiej a nie innej wysokości.

W praktyce orzeczniczej Sądu Apelacyjnego w analogicznych sprawach niejednokrotnie właściciele nieruchomości podawali w wezwaniu wyczerpujące informacje, czasami nawet poparte prywatnymi opiniami, na uzasadnienie wysokości żądania. W takich przypadkach nie było przeszkód do stosowania zasady, że termin płatności wyznacza wezwanie dłużnika do zapłaty, szczególnie w odniesieniu do nakładów akustycznych. (art.481 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 455 k.c.).

Powód w przedsądowym zgłoszeniu żądania (k. 98) nie powołał żadnych konkretnych okoliczności odnoszących się do jego właśnie nieruchomości. Uzasadnienie żądania jest bardzo ogólnikowe.

Przyjąć zatem należało, że wskazywana przez powoda wysokość odszkodowania nie została w żaden sposób uzasadniona, była całkowicie dowolna. O stopniu dowolności najlepiej zresztą świadczy porównanie kwot żądanych w wezwaniu (100.000 zł.) i pierwotnie w pozwie (10.000 zł.) do zasądzonych (50.232,47 zł.). Brak jakichkolwiek konkretów uniemożliwił pozwaną na samodzielne miarodajne oszacowanie szkody. W tym stanie rzeczy nie było podstaw do uznania, że już na skutek wezwania pozwana popadła w opóźnienie. Nie wynikała z niego w sposób dający się zweryfikować przez dłużnika wysokość odszkodowania. Wszystkie informacje konieczne do ustalenia tej wysokości zostały zgromadzone dopiero przez biegłych sądowych. Dopiero w oparciu o te informacje biegli byli w stanie wydać swoje opinie. Wszystko to w ocenie Sądu Apelacyjnego wykluczało przyjęcie za Sądem I instancji, że pozwany popadł w opóźnienie w zapłacie świadczenia od zgłoszenia roszczenia.

Niewątpliwie ustalenie wysokości odszkodowania nastąpiło dopiero w procesie co odpowiada dyspozycji z art. 363 § 2 k.c. Przepis ten pozwala na ustalenie wysokości odszkodowania także według cen obowiązujących w innej chwili niż data ustalenia jego wysokości (chwile wyrokowania). Zdaniem Sądu Apelacyjnego, w sprawie zachodziły szczególne okoliczności wymagające przyjęcie za podstawę ceny przyjęte w opinii biegłych sądowego według daty ich sporządzenia. Po sporządzeniu opinii odpadły przyczyny uniemożliwiające pozwanemu wykonanie zobowiązania – znane stały się wszystkie właściwości konkretnej nieruchomości i wynikająca z nich wysokość samego świadczenia pieniężnego. W powiazaniu z wcześniej otrzymanym wezwaniem już z tą więc chwilą dłużnik stał się zobowiązany do zapłaty ustalonej kwoty, a nie czyniąc zadość temu obowiązkowi popadł w opóźnienie z rozumieniu art.481 § 1 k.c. Tym bardziej tylko, że wyrok miał charakter deklaratoryjny a nie konstytutywny. Podkreślić należy, że wobec stabilizacji zjawisk inflacyjnych, odsetki pełnią obecnie rolę odszkodowawczą – dyscyplinującą, wyrażającą się w założeniu, że nieterminowa zapłata odszkodowania pozbawia dłużnika należnego świadczenia i płynących z dysponowania nim korzyści i uszczerbek ten powinien zostać wyrównany przez zapłatę odsetek za opóźnienie (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z 12 lipca 2000 roku w sprawie V CKN 1114/00).

Opinia biegłego J. W. została doręczona pozwanemu 6 maja 2019 roku (k.1105). Trzy dni po doręczeniu opinii pozwany pozostawał w zwłoce z zapłatą odszkodowania co do 10.000 zł.

Po zapoznaniu się ze stanowiskiem biegłego, powód pismem z 8 października 2019 roku rozszerzył powództwo. Sąd II instancji przyjął, że 7 dni od tego terminu pozwany pozostawał w zwłoce co do reszty odszkodowania, tj. co do 40.232,47 zł.

Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny w pkt I wyroku na podstawie art. 386 § 1 k.p.c., zmienił zaskarżony wyrok w pkt 1 i zasądził ustawowe odsetki za opóźnienie:

a) od 10.00 zł. od 10 maja 2019 roku do dnia zapłaty;

b) od 40.232,4 zł. od 16 października 2019 roku do dnia zapłaty.

Apelacja jako bezzasadna w pozostałej części podlegała oddaleniu na mocy art. 385 k.p.c. (pkt II).

Za stronę wygrywającą sprawę w całości Sąd II instancji uznał powoda i na podstawie art. 98 §1 i § 3 k.p.c. w zw. z § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych ustalił, że należne mu z tego tytułu koszty zastępstwa procesowego wynoszą 4050 zł. (pkt III).

Jacek Nowicki Ewa Staniszevska Jerzy Geisler